

Plan wynikowy podstaw przedsiębiorczości klasa III LO ponadpodstawowa w roku szkolnym 2022/2023 – Wioletta Gołaś

Temat	Wymagania konieczne (ocena dopuszczająca)	Wymagania podstawowe (ocena dostateczna)	Wymagania rozszerzające (ocena dobra)	Wymagania dopełniające (ocena bardzo dobra)	Wymagania wykraczające (ocena celująca)
I. Prawne podstawy zatrudnienia					
	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
1.1. Formy zatrudnienia	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podstawowe źródło prawa pracy – zna zasady zatrudnienia 	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia formy zatrudnienia pracowników – rozróżnia rodzaje umów przy zatrudnieniu – wyróżnia okresy zawierania umowy o pracę – rozróżnia rodzaje umów cywilnoprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia elementy umowy o pracę – wyróżnia sposoby rozwiązywania umowy o pracę – ustala okresy wypowiedzenia umowy o pracę – rozróżnia skutki wynikające z nawiązania i rozwiązania stosunku pracy 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje korzyści z wyboru konkretnej formy zatrudnienia i umowy – charakteryzuje skutki wykonywania czynności na podstawie umów cywilnoprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje korzyści z wyboru konkretnej formy zatrudnienia i umowy – charakteryzuje skutki wykonywania czynności na podstawie umów cywilnoprawnych
1.2. Systemy płac	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: płaca, płaca brutto, płaca netto 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia systemy płac – charakteryzuje różne systemy płac: czasowy, akordowy, prowizyjny 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje potrącenia od płacy brutto – oblicza wynagrodzenie netto 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje składki ZUS, NFZ, zaliczkę na podatek dochodowy PIT – identyfikuje koszty płac dla pracodawcy 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje obciążenie pracodawców kosztami osobowymi
1.3. Obowiązki i prawa pracownika oraz pracodawcy	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje źródło praw i obowiązków pracodawcy i pracownika – wyjaśnia pojęcie: młodociany pracownik, osoba niepełnosprawna 	<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje podstawowe prawa i obowiązki pracownika – analizuje podstawowe prawa i obowiązki pracodawcy – charakteryzuje warunki zatrudnienia młodocianego pracownika – analizuje prawa i 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje prawa i obowiązki młodocianego pracownika – omawia specyfikę zatrudnienia osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> – identyfikuje wymagania i obowiązki pracodawcy wobec młodocianego – identyfikuje obowiązki i korzyści pracodawcy przy zatrudnieniu niepełnosprawnego 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje relacje między prawami pracownika a obowiązkami pracodawcy przy zatrudnieniu młodocianych i niepełnosprawnych

		obowiązki pracodawcy wobec młodocianego pracownika			
1.4. Rodzaje urlopów	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: urlop – wskazuje źródło udzielania urlopu 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje ustawowy czas pracy – wymienia rodzaje urlopów przysługujące pracownikowi – rozróżnia wymiar urlopów wypoczynkowych 	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza wymiar urlopu, uwzględniając staż pracy i wykształcenie – charakteryzuje urlop na żądanie i jego wymiar – omawia okoliczności umożliwiające udzielenie urlopu szkoleniowego 	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza urlop proporcjonalny 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje sytuacje problemowe związane z wymiarami urlopu i udzielaniem urlopu przy umowach cywilnoprawnych i w okresie pobierania zasiłku
1.5. Bezpieczeństwo i higiena pracy	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje instytucje przestrzegania prawa pracy w Polsce – wyjaśnia pojęcie: stanowisko pracy w branży 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: ergonomia – identyfikuje obowiązki pracodawcy dotyczące BHP na stanowisku pracy – rozróżnia zasady dobrej organizacji pracy – wyjaśnia rolę instrukcji stanowiskowych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje ergonomiczne stanowisko pracy – przedstawia zasady dobrej organizacji oraz bezpieczeństwa i higieny pracy na przykładzie konkretnego stanowiska 	<ul style="list-style-type: none"> – określa zadania związków zawodowych 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje zadania ergonomii pracy
1.6. Ochrona praw pracowniczych	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje źródła prawa i instytucje ochrony praw pracowniczych – wyjaśnia pojęcie: mobbing 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje przejawy mobbingu w pracy – charakteryzuje skutki mobbingu – wyjaśnia konsekwencje zatrudniania bez umowy 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia sposoby przeciwdziałania mobbingowi – wyjaśnia sposób postępowania etycznego – charakteryzuje skutki korupcji i sposoby jej przeciwdziałania 	<ul style="list-style-type: none"> – dostrzega rolę związków zawodowych w ochronie praw pracowniczych – ocenia zachowania etyczne i nieetyczne pracodawców i pracowników 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje problemowe sytuacje łamania praw pracowniczych i sposoby ich zapobiegania

Powtórzenie wiadomości					
Sprawdzenie wiadomości					
II. Przedsiębiorstwo					
2.1. Klasyfikacja przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje akt prawny dotyczący prowadzenia działalności gospodarczej – rozróżnia formy własności przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – definiuje działalność gospodarczą – wyjaśnia pojęcie: przedsiębiorca – określa rodzaj działalności w branży według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) – klasyfikuje przedsiębiorstwa według kryterium rodzaju prowadzonej działalności 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje pojęcie przedsiębiorstwa według Kodeksu cywilnego – wyróżnia cechy przedsiębiorstwa – klasyfikuje przedsiębiorstwa według form własności – klasyfikuje przedsiębiorstwa według wielkości: mikroprzedsiębiorstwa, małe, średnie i duże 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje funkcje przedsiębiorstwa – wyjaśnia elementy schematu modelu biznesowego – charakteryzuje innowacyjne modele biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje przepisy Konstytucji Biznesu – charakteryzuje innowacyjne modele e-biznesu – wyszukuje i analizuje startupy z branży
2.2. Struktura biznesplanu	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: biznesplan – formułuje cztery pytania, na które odpowiada biznesplan (kto?, co?, jak?, ile to będzie kosztowało?) 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje adresatów biznesplanu – wyróżnia elementy biznesplanu 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia strukturę biznesplanu – objaśnia poszczególne elementy biznesplanu – uzasadnia przydatność sporządzania biznesplanu 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje etapy opracowania biznesplanu – formułuje streszczenie biznesplanu przedsiębiorstwa z branży 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje biznesplany wybranych firm w branży
2.3. Pomysł na własną działalność gospodarczą	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady pomysłów na biznes znanych przedsiębiorców 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje pytania wpływające na wygenerowanie pomysłu na biznes 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje źródła pomysłu na własną działalność gospodarczą – charakteryzuje własny pomysł na 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia innowacyjność własnego pomysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje oczekiwania rynku jako podstawy pomysłu na własny biznes

			działalność gospodarczą lub przedsięwzięcie gospodarcze		
2.4. Biznesplan własnego przedsiębiorstwa	– wskazuje cel sporządzenia biznesplanu	– określa podstawowe zasady sporządzania biznesplanu	– sporządza biznesplan projektu własnego przedsiębiorstwa lub innego przedsięwzięcia o charakterze społeczno-ekonomicznym	– prezentuje projekt własnego pomysłu w formie biznesplanu	– analizuje uzasadnienie biznesowe i ryzyko własnego przedsięwzięcia
2.5. Otoczenie przedsiębiorstwa	– wyjaśnia słowo: otoczenie – rozróżnia rodzaje otoczenia przedsiębiorstwa – wyjaśnia cel zbierania informacji z rynku	– rozróżnia elementy otoczenia konkurencyjnego – rozróżnia elementy makrootoczenia – wyjaśnia cel analizy SWOT jako narzędzia planistycznego – wymienia formy zbierania informacji marketingowych	– rozpracowuje mikrootoczenie i makrootoczenie wybranego przedsiębiorstwa z branży – identyfikuje mocne i słabe strony przedsiębiorstwa – identyfikuje szanse i zagrożenia – określa rolę lokalizacji firmy w osiągnięciu sukcesu – formułuje pytania ankietowe dotyczące badania rynku	– analizuje mikrootoczenie i makrootoczenie wybranego przedsiębiorstwa z branży, uwzględniając jego lokalizację – podejmuje decyzje na podstawie zebranych informacji rynkowych	– analizuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsięwzięcia – analizuje sytuację wybranego przedsiębiorstwa w otoczeniu konkurencyjnym na podstawie zebranych informacji
2.6. Formy organizacyjno-prawne przedsiębiorstw	– wskazuje przykłady prowadzenia indywidualnej działalności – wskazuje źródła funkcjonowania spółek, spółdzielni,	– rozróżnia rodzaje spółek – rozróżnia spółki prawa handlowego – rozróżnia spółki kapitałowe – charakteryzuje spółkę	– charakteryzuje podstawowe formy organizacyjno-prawne spółek – charakteryzuje cel i zasady funkcjonowania spółdzielni pracy i	– charakteryzuje odpowiedzialność prawną i majątkową właścicieli w podstawowych formach organizacyjno-prawnych	– analizuje aspekty decyzji o wyborze formy organizacyjno-prawnej przedsiębiorstwa

	stowarzyszeń i fundacji	cywilną – wymienia przedsiębiorstwa przedsiębiorczości społecznej – charakteryzuje indywidualną działalność gospodarczą	spółdzielni socjalnych	przedsiębiorstw – charakteryzuje cel i zasady funkcjonowania fundacji i stowarzyszeń	
2.7. Podejmowanie indywidualnej działalności gospodarczej	– wskazuje podstawowy akt prawny dotyczący przedsiębiorców – objaśnia pojęcie: firma na próbę	– wyjaśnia pojęcie: nierejestrowana działalność gospodarcza – wskazuje podstawowy dokument rejestracji przedsiębiorstwa	– przedstawia procedury związane z rejestracją indywidualnej działalności gospodarczej i jej likwidacją	– omawia wniosek CEIDG-1	– analizuje różnice między działalnością nierejestrowaną a okazjonalną
2.8. Finansowanie działalności gospodarczej	– wskazuje możliwe źródła finansowania działalności gospodarczej	– rozróżnia rodzaje źródeł finansowania – rozróżnia rodzaje finansowania zewnętrznego	– charakteryzuje źródła finansowania zewnętrznego z instytucji finansowych – charakteryzuje formy finansowania z urzędów pracy i funduszy unijnych	– dokonuje wyboru możliwości finansowania przedsięwzięcia – charakteryzuje <i>venture capital</i> – wyjaśnia rolę „aniołów biznesu”	– określa funkcje inkubatorów przedsiębiorczości w powstawaniu i rozwoju małych firm – analizuje startupy lokalnego rynku
2.9. Zarządzanie przedsiębiorstwem	– wyjaśnia istotę zarządzania i motywowania na przykładach – rozróżnia zasoby przedsiębiorstwa – wyjaśnia na przykładach pojęcia: zespół, praca zespołowa	– charakteryzuje zasoby rzeczowe, ludzkie, finansowe i informacyjne przedsiębiorstwa – wyjaśnia istotę procesu zarządzania różnymi zasobami przedsiębiorstwa – określa elementy	– wyjaśnia zasady skutecznego zarządzania ludźmi oparte na koncepcji przywództwa – objaśnia przebieg procesu zarządzania – wyróżnia style kierowania – stosuje zasady pracy	– charakteryzuje zarządzanie zasobami ludzkimi – objaśnia zarządzanie ludźmi oparte na przywództwie – projektuje podział pracy w zespole w konkretnym przedsięwzięciu	– projektuje cechy dobrego lidera – analizuje funkcje zarządzania i funkcje przywództwa – charakteryzuje efekt synergii pracy zespołowej

	– wskazuje lidera w różnych zespołach	zasobów ludzkich – określa cechy pracy zespołowej – określa role w zespole – identyfikuje cechy dobrego lidera i wykonawcy	zespołowej w przedsięwzięciach – uczestniczy w pracy zespołowej	– wdraża zasady skutecznego przywództwa w organizacji	
Projekt – biznesplan					
III. Efekty finansowe przedsiębiorstwa					
3.1. Główne instrumenty marketingowe	– wyjaśnia na przykładzie pojęcie „marketing” według wyszukanych definicji – wskazuje odbiorcę działań marketingowych przedsiębiorstwa	– wymienia elementy marketingu miks (4P) – charakteryzuje elementy marketingu miks wybranego przedsiębiorstwa z branży	– określa rynek docelowy danego przedsiębiorstwa – charakteryzuje elementy marketingu miks przedsiębiorstwa wybranej branży z punktu widzenia klienta (4P)	– określa rolę produktu, ceny, promocji i dystrybucji w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa na rynku – charakteryzuje grupy docelowe klientów wybranego produktu przedsiębiorstwa z branży	– definiuje pojęcie: zarządzanie marketingowe – projektuje cele zarządzania marketingowego przedsiębiorstwa ze swojej branży
3.2. Działania promocyjne	– wyjaśnia pojęcia: promocja, reklama – wyjaśnia cel działań promocyjnych – wskazuje sposoby reklamowania produktów	– rozróżnia podstawowe narzędzia promocji i e-promocji – charakteryzuje rodzaje reklam – wymienia pozareklamowe narzędzia promocji – charakteryzuje formy promocji sprzedaży – charakteryzuje eventy jako formę promocji firmy	– rozróżnia funkcje reklamy: informacyjną, perswazyjną, konkurencyjną – charakteryzuje pozareklamowe narzędzia promocji – wyjaśnia rolę internetu i mediów społecznościowych w działaniach promocyjnych firmy – wskazuje przykłady marketingu	– przedstawia pozytywne i negatywne przykłady wpływu reklamy na klientów – uzasadnia rolę działań promocyjnych w funkcjonowaniu przedsiębiorstwa ze swojej branży	– projektuje kreatywne działania promocyjne produktu wybranego przedsiębiorstwa ze swojej branży

			bezpośredniego		
3.3. Efekty finansowe przedsiębiorstwa	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia na przykładzie pojęcie: efekt finansowy – rozróżnia rodzaje wyniku finansowego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia sposób obliczania wyniku finansowego – wskazuje elementy przychodów ze sprzedaży w przedsiębiorstwie – definiuje koszty uzyskania przychodów 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia koszty rodzajowe – charakteryzuje koszty rodzajowe wybranego przedsiębiorstwa ze swojej branży – charakteryzuje przychody wybranego przedsiębiorstwa ze swojej branży 	<ul style="list-style-type: none"> – oblicza wynik finansowy przedsiębiorstwa według podanych przychodów i kosztów ich uzyskania 	<ul style="list-style-type: none"> – prognozuje efekty finansowe przedsiębiorstwa na podstawie zestawienia planowanych przychodów i kosztów
3.4. Formy opodatkowania indywidualnej działalności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podatki obciążające przedsiębiorcę 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia formy opodatkowania indywidualnej działalności gospodarczej – wymienia uproszczone formy opodatkowania – omawia opodatkowanie na zasadach ogólnych (PIT) 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje uproszczone formy opodatkowania: kartę podatkową i ryczałt od przychodów ewidencjonowanych – charakteryzuje formę opodatkowania PIT 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wady i zalety poszczególnych form opodatkowania indywidualnej działalności gospodarczej w zakresie podatku dochodowego – charakteryzuje opodatkowanie VAT 	<ul style="list-style-type: none"> – projektuje wybór formy opodatkowania własnej indywidualnej działalności gospodarczej na tle systemu podatkowego w Polsce
3.5. Podstawowe zasady księgowości	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cele prowadzenia księgowości w przedsiębiorstwie – podaje przykłady podstawowych dokumentów księgowych przedsiębiorstwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje podstawę prawną obowiązku prowadzenia ewidencji księgowej w przedsiębiorstwie – podaje przykłady dokumentów księgowych – omawia funkcje dowodów księgowych – wymienia podstawowe zasady 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zasady: rzetelności, bezbłędności, sprawdzalności, bieżącego prowadzenia księgowości 	<ul style="list-style-type: none"> – wypełnia dowody księgowe i prowadzi ksiązkę przychodów i rozchodów lub ewidencję przychodów w komputerowym programie użytkowym 	<ul style="list-style-type: none"> – prowadzi ewidencję zdarzeń gospodarczych w przedsiębiorstwie na potrzeby rozliczenia podatku dochodowego

		księgowości			
Powtórzenie wiadomości					
Sprawdzenie wiadomości					
IV. Etyka biznesu					
4.1. Negocjacje w biznesie	– podaje przykłady negocjacji: zwyczajnych, handlowych, prawnych	– rozróżnia rodzaje negocjacji: zwyczajne, handlowe, prawne – rozróżnia pięć strategii negocjacji – rozróżnia style negocjacji	– charakteryzuje zasady, etapy i reguły prac negocjacyjnych – charakteryzuje strategię „wygrana-wygrana”	– rozróżnia strategie radzenia sobie z konfliktami – przedstawia przykłady technik manipulacyjnych stosowanych podczas negocjacji – objaśnia skutki stosowania manipulacji w negocjacjach	– projektuje najlepszą alternatywę negocjowanego porozumienia – BATNA
4.2. Zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie	– wyjaśnia pojęcie: korupcja i skrót CBA – podaje przykładowe okoliczności stosowania korupcji	– rozróżnia zachowania etyczne i nieetyczne w biznesie w swojej branży – charakteryzuje korupcję – charakteryzuje kodeks etyczny wybranej firmy jako przykład odpowiedzialnego biznesu – ocenia zachowania etyczne i nieetyczne pracodawcy i pracowników	– definiuje etykę w działalności gospodarczej – wymienia akty prawne dotyczące działań nieetycznych – wymienia organizacje promujące etykę biznesu – projektuje kodeks etyczny zawodu	– charakteryzuje działania nieetyczne w biznesie – charakteryzuje formy przeciwdziałania zachowaniom nieetycznym	– charakteryzuje zasady Strategii Antykorupcyjnej OECD – dostrzega możliwości rozwoju przedsiębiorstwa i osiągnięcia sukcesu rynkowego przy pełnym poszanowaniu zasad etycznych w biznesie

4.3. Etyka na rynku finansowym	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: etyka – wskazuje miejsca przestępstw na rynku finansowym 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: pranie brudnych pieniędzy – objaśnia przestępstwa giełdowe – wskazuje podstawy prawne etyki na rynku finansowym 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zasady postępowania domów maklerskich w stosunkach z klientami – wskazuje instytucje odpowiedzialne za etykę na rynku finansowym 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zasady etyki zawodowej maklerów i doradców – objaśnia zakres tajemnicy zawodowej maklerów i informacji poufnych 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje zakres działalności instytucji (GIIF i KBF) i formy przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu
4.4. „Szara strefa” w Polsce	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje działalność gospodarczą jako jedyny obszar szarej strefy – podaje przykłady szarej strefy 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje szarą strefę na rynku pracy – określa rozmiary szarej strefy w Polsce według GUS 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia negatywne skutki rozwoju szarej strefy – wyróżnia działalności nielegalne i działalności ukryte 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przyczyny istnienia szarej strefy – charakteryzuje działalność nielegalną, działalność ukrytą i działalność nieformalną 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje metody ograniczania szarej strefy przez państwo
4.5. Kariera zawodowa przedsiębiorcy	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: przedsiębiorca – wyszukuje informacje o sukcesach polskich przedsiębiorstw – wskazuje firmy rynku lokalnego, które odniosły sukces 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje przebieg kariery zawodowej przedsiębiorcy – osoby, która w zgodzie z zasadami etycznymi odniosła sukces 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje informacje o sukcesach regionalnych przedsiębiorstw na rynku regionalnym, krajowym i międzynarodowym 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje elementy planu kariery: misja, cele zawodowe, stanowiska pracy, horyzont czasowy oraz określa metody realizacji tych celów 	<ul style="list-style-type: none"> – opracowuje plan własnej kariery zawodowej
4.6. Społeczna odpowiedzialność biznesu na rynku lokalnym	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady aktywności przedsiębiorstw lokalnych w dziedzinie ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie: społecznie odpowiedzialny biznes – rozumie istotę i cele społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw 	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje informacje o działaniach lokalnych przedsiębiorstw w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu – wyróżnia obszary społecznej odpowiedzialności biznesu według normy ISO 26000 	<ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje informacje PR i publicity o działaniach innowacyjnych lokalnych przedsiębiorstw w dziedzinie społecznej odpowiedzialności biznesu 	<ul style="list-style-type: none"> – objaśnia warunki wstępne standardu SA 8000
Projekt „Etyka biznesu”					

Podstawy przedsiębiorczości - Sposoby oceniania

Ocenianie osiągnięć uczniów powinno być systematyczne i stanowić ważny element procesu edukacyjnego. Uczeń w trakcie nauki w szkole otrzymuje oceny: bieżące i klasyfikacyjne. Ocenianiu podlegają jego osiągnięcia edukacyjne i zachowanie. Ocenianie bieżące polega na rozpoznawaniu przez nauczycieli poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia **wiedomości i umiejętności w stosunku do wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego oraz wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanego w szkole programu nauczania**. Ma ono na celu monitorowanie pracy ucznia oraz przekazywanie mu informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się. Pomoc to wskazanie, co uczeń robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien się dalej uczyć.

Oceny bieżące wystawiane są uczniowi za umiejętności w ramach różnych rodzajów form aktywności, takich jak:

- udział i zaangażowanie w dyskusji, sposób rozumowania, wyciąganie wniosków, zgłaszanie i oryginalność pomysłów
- wypowiedzi ustne
- wyniki testów z wiedzy ekonomicznej i finansowej, powiązanych z opracowanymi wymaganiami programowymi na poszczególnych poziomach; testy są narzędziem rzetelnego oceniania
- opracowania pisemne związane z efektami stosowania na lekcjach metod aktywizujących
- zadania do wykonania na lekcji
- praca z tekstem

Podczas obserwacji debaty uczniowskiej ocenie podlegać mogą:

- przytoczone argumenty i ich ważkość
- zgodność treści argumentów z treścią debaty
- zaangażowanie w prezentację argumentów
- przestrzeganie reguł debaty
- każdy głos z publiczności sekundującej grupie

Ze względu na specyfikę przedmiotu, a zwłaszcza zawarty w podstawie programowej i w programie nauczania główny cel dydaktyczny – przygotowanie uczniów do planowania swojej przyszłości oraz do aktywności zawodowej w roli pracowników najemnych lub osób prowadzących własną działalność gospodarczą oraz aktywności społecznej i

gospodarczej – przedmiotem oceniania powinna być aktywność ucznia w zdobywaniu wiedzy i ocena umiejętności konkurencyjnych zachowań na rynku i ponoszenia konsekwencji swoich decyzji. Wnikliwa obserwacja uczniów na zajęciach powinna dostarczyć informacji o ich umiejętnościach, samodzielności, zastosowaniu wiedzy w praktyce.

Przeprowadzenie **badania sumującego** na koniec każdego rozdziału pozwoli na ustalenie, w jakim stopniu uczniowie osiągnęli założone w programie cele.

– rozdział I „Człowiek – istota przedsiębiorcza” – w ramach badania sumującego ocenianiu podlega prezentacja projektu przez ucznia i jego samoocena;

– rozdziały II i III „Gospodarka rynkowa” i „Instytucje gospodarki rynkowej” – w ramach badania sumującego narzędziem badania ocenianiu może podlegać test dydaktyczny z zadaniami zamkniętymi: wielokrotnego wyboru, zadaniami typu prawda– fałsz czy zadaniami na dobieranie;

– rozdział IV „Aktywność zawodowa” – w ramach badania sumującego może być oceniana świadomość swoich mocnych i słabych stron (arkusz analizy SWOT), zainteresowań, dążeń, obserwacja umiejętności aktywnego poszukiwania pracy oraz sporządzone dokumenty (CV i list motywacyjny), a także obserwacja uczestnictwa w symulowanej rozmowie kwalifikacyjnej;

– rozdział V „Prawne podstawy zatrudnienia” – w ramach badania sumującego może się odbyć badanie efektów pracy z tekstem z podręcznika czy Kodeksu pracy, rozwiązywania przypadków i sytuacji z zakresu prawa pracy przy pomocy testu dydaktycznego.

– rozdziały VI i VII „Przedsiębiorstwo” i „Efekty finansowe przedsiębiorstwa” – w ramach badania sumującego ocenianiu podlega realizacja projektu, zalecana w podstawie programowej.

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

W myśl **edukacji włączającej** program nauczania ukierunkowany jest na indywidualizację pracy z uczniem, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb edukacyjnych. Zawiera propozycje rozwiązań dydaktycznych i/lub metodycznych pozwalających dostosować dany program nauczania do potrzeb ucznia z różnymi możliwościami rozwojowymi.

Specjalne potrzeby edukacyjne obejmują potrzeby uczniów, którzy na podstawie opinii, orzeczenia poradni psychologiczno-pedagogicznej lub rozpoznania szkoły lub placówki wymagają objęcia pomocą psychologiczno-pedagogiczną.

Indywidualne potrzeby edukacyjne wiążą się z **warunkami, jakie tworzy nauczyciel, by uczeń opanował wymagania, które określa podstawa programowa i program nauczania, przewidziane dla jego etapu kształcenia, poszerzone ze względu na oczekiwania samego ucznia związane np. z zakresem treści i działaniami, które go interesują.**

W aspekcie indywidualnych potrzeb edukacyjnych najważniejsza jest strategia, którą nauczyciel przyjmie dla konkretnego ucznia oraz dobór dostosowań w szczególności pod kątem organizacji pracy, form i metod uczenia się.

Po rozpoznaniu potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz wiedzy i doświadczeń uczniów **nauczyciel** określa umiejętności i postawy, które należy u nich rozwijać lub kształtować.

Wymagania edukacyjne dostosowuje się do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia:

- posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego
- posiadającego orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania
- posiadającego opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub wskazującą na potrzebę takiego dostosowania
- nieposiadającego orzeczenia ani opinii, ale objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli.